

Protocol eliminatie-provocatie

*Bij een vermoeden van koemelkallergie bij zuigelingen;
Behorend bij de NHG-Standaard Voedselovergevoeligheid (2010).*

Provocatie mag in de huisartsenpraktijk **niet** verricht worden bij:

- patiënten met een eerdere ernstige reactie op voedsel, zoals anafylaxie, gegeneraliseerde urticaria of heftig jeukend exantheem, herhaaldelijk braken, angio-oedeem en dyspnoe;
- louter niet te objectiveren manifestaties, zoals misselijkheid, jeuk, buikpijn, onrustig gedrag of ernstig therapieresistent constitutioneel eczeem.

In deze gevallen wordt verwezen naar de tweede lijn.

Verder:

- Eczeem dient eerst afdoende behandeld te worden met een vetzalf en/of corticosteroïdzalf (let op dat reboundverschijnselen niet kunnen samenvallen met de provocatie).
- Bij start van de eliminatie en start en einde van de provocatie objectiveert de huisarts eventuele symptomen (in ieder geval beoordeling van de huid en longen).
- De huisarts adviseert om bij een ernstige reactie de test te staken en met spoed de huisartsenpraktijk te bellen.

1) Eliminatie: de koemelk weglaten uit de voeding gedurende vier weken

Borstvoeding

Moeder gebruikt een dieet vrij van koemelk en melkproducten. Ook melk van andere dieren mag ze niet gebruiken. Bij twijfel over de volledigheid van de eliminatie of de volwaardigheid van de voeding kan een diëtist het dieet beoordelen en adviezen geven.

Kunstvoeding

De oorspronkelijke voeding wordt vervangen door voeding op basis van sterk gehydrolyseerd koemelkeiwit (bijvoorbeeld Frisoep of Nutrilon Pepti).

De ouders of verzorgers houden het effect van de eliminatie bij in een dagboek (bijvoorbeeld dagboek 1 bij dit protocol).

Als de klachten niet verdwijnen of niet sterk verminderen tijdens de eliminatieperiode is er geen sprake van koemelkallergie en kan de oorspronkelijke voeding hervat worden.

De huisarts benadrukt dat bij de eliminatie de klachten ook 'spontaan' kunnen verdwijnen, dus ook als er geen sprake is van een koemelkallergie. De provocatie moet dus **altijd** uitgevoerd worden, ook als 'het juist zo goed gaat'. Hiermee wordt het risico op een vals-positieve uitslag zo klein mogelijk gehouden, zodat kinderen niet onnodig diëten volgen.

2) Provocatie: herintroductie van koemelk in de voeding gedurende een week.

Borstvoeding

Provocatie met borstvoeding vindt altijd thuis plaats. Bij borstvoeding zijn de klachten te verwachten na 4 tot 48 uur. De klachten zijn zelden ernstig.

De provocatie verloopt als volgt:

Dag 1: Moeder drinkt 100 ml melk(product) verspreid over de dag.

Dag 2: Moeder drinkt 300 ml melk(product) verspreid over de dag.

Dag 3 t/m 7: Moeder drinkt 500 ml melk(product) verspreid over de dag.

Bij klachten objectiveert de huisarts de symptomen om te voorkomen dat te snel gestopt wordt met de test. In ieder geval is er contact op de derde en laatste dag.

Kunstvoeding

Bij kunstvoeding vinden de eerste provocatie en de dosisverhogingen, indien praktisch mogelijk, plaats in de huisartsenpraktijk zodat de huisarts de lichamelijke verschijnselen kan objectiveren. Geadviseerd wordt het kind na elke dosisverhoging een half uur te observeren. Dit is vooral belangrijk wanneer vroege of vluchtige symptomen verwacht worden.

De provocatie verloopt als volgt:

Dag 1: 10 ml oorspronkelijke kunstvoeding, eventueel gevolgd door een sterk gehydrolyseerde kunstvoeding. Een half uur observatie. Bij geen reactie kan dit thuis bij elke voeding herhaald worden.

Dag 2: Een mengsel van hydrolysaat en oorspronkelijke kunstvoeding in de verhouding 2:1 (bijvoorbeeld fles 180 ml = 120 ml hydrolysaat en 60 ml oorspronkelijke kunstvoeding).

Dag 3: Een mengsel van hydrolysaat en oorspronkelijke kunstvoeding in de verhouding 1:2 (bijvoorbeeld fles 180 ml = 60 ml hydrolysaat en 120 ml oorspronkelijke kunstvoeding).

Dag 4 t/m 7: Uitsluitend oorspronkelijke kunstvoeding.

De belasting is positief als de oorspronkelijke klachten terugkeren én als deze klachten weer verdwijnen wanneer opnieuw het eliminatiedieet in acht wordt genomen. Symptomen van voedselallergie verschijnen meestal binnen minuten tot enkele uren na inname van het voedselallergeen. Eczeem of diarree verschijnt echter soms pas na 48 tot 72 uur.

De ouders of verzorgers houden het effect van de provocatie bij in een dagboek (bijvoorbeeld dagboek 2 bij dit protocol).

- Bij lichte klachten, zoals enkele rode vlekjes om de mond, huilen of mild eczeem wordt de test voortgezet.
- Bij twijfel kan de dosis herhaald worden, niet verhoogd.
- Bij een ernstige reactie wordt de provocatie gestaakt en worden de symptomen behandeld.

Instructie voor het invullen van het dagboekje

De huisarts vraagt de ouders of verzorgers het dagboekje op een vast moment op de dag in te vullen (bijvoorbeeld na het avondeten). Dag 0 is de situatie voor het starten met de eliminatie.

Aanwezigheid van klachten:

- 0 = niet aanwezig
- +/- = twijfelachtig aanwezig
- + = licht aanwezig
- ++ = matig aanwezig
- +++ = heftig aanwezig

Dagboek **1) Eliminatie**

Naam:

Geboortedatum:

Datum dag 1: - - 20..

Klachten	Dag 0	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4	Dag 5	Dag 6	Dag 7	Dag 8	Dag 9	Dag 10	Dag 11	Dag 12	Dag 13	Dag 14

Dag 0 is de situatie voor het starten met de eliminatie.

Bij klachten kunt u invullen waar uw kind last van heeft. Voorbeelden zijn: ontroostbaar huilen, overgeven, diarree, eczeem, rode vlekjes, piepend ademen, hoesten, geïrriteerde ogen, loopneus, enzovoort.

Aanwezigheid van klachten:

- 0 = niet aanwezig
- +/- = twijfelachtig aanwezig
- + = licht aanwezig
- ++ = matig aanwezig
- +++ = heftig aanwezig

Dagboek **2) Provocatie**

Naam:

Geboortedatum:

Datum dag 1: - - 20..

Klachten	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4	Dag 5	Dag 6	Dag 7

Bij klachten kunt u invullen waar uw kind last van heeft. Voorbeelden zijn: ontroostbaar huilen, overgeven, diarree, eczeem, rode vlekjes, piepend ademhalen, hoesten, geïrriteerde ogen, loopneus, enzovoort.

Aanwezigheid van klachten:

- 0 = niet aanwezig
- +/- = twijfelachtig aanwezig
- + = licht aanwezig
- ++ = matig aanwezig
- +++ = heftig aanwezig